NN 123/2019 (13.12.2019.), Odluka o donošenju Smjernica politike državnih potpora za razdoblje 2020. – 2022.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

2427

Na temelju članka 7. stavka 3. Zakona o državnim potporama (»Narodne novine«, br. 47/14 i 69/17) i članka 31. stavka 2. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 150/11, 119/14, 93/16 i 116/18), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 11. prosinca 2019. godine donijela

ODLUKU

O DONOŠENJU SMJERNICA POLITIKE DRŽAVNIH POTPORA ZA RAZDOBLJE 2020. – 2022.

I.

Donose se Smjernice politike državnih potpora za razdoblje 2020. – 2022., u tekstu koji je sastavni dio ove Odluke.

II.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u »Narodnim novinama«.

Klasa: 022-03/19-04/473
Urbroj: 50301-25/05-19-2
Zagreb, 11. prosinca 2019.

Predsjednik
mr. sc. Andrej Plenković, v. r.

SMJERNICE POLITIKE DRŽAVNIH POTPORA ZA RAZDOBLJE 2020. – 2022.

1. UVOD

Danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, 1. srpnja 2013. godine, Zakonom o državnim potporama (»Narodne novine«, br. 72/13 i 141/13) uvedena je u sustav državnih potpora u Republici Hrvatskoj politika državnih potpora kao novi mehanizam kojim će u određenom, trogodišnjem razdoblju, biti postavljeni prioritetni ciljevi pri dodjeli državnih potpora i svrha učinkovitog korištenja sredstava državnog proračuna. Politika državnih potpora sastavni je dio i važećeg Zakona o državnim potporama (»Narodne novine«, br. 47/14 i 69/17). Smjernicama politike državnih potpora, u skladu sa Zakonom o državnim potporama, trebaju se voditi davatelji državnih potpora (osim davatelja državnih potpora jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave) pri planiranju i izradi novih prijedloga državnih potpora. Smjernicama politike državnih potpora navode se ciljevi dodjele državnih potpora, a time i svrha učinkovitog korištenja sredstava državnog proračuna.

Kao i Zakon o državnim potporama, ove Smjernice odnose se samo na državne potpore industriji i uslugama, ne na državne potpore u poljoprivredi i ribarstvu.

2. DRŽAVNE POTPORE U REPUBLICI HRVATSKOJ U PRETHODNOM RAZDOBLJU

Dok su u Europskoj uniji u 2017. godini sektorske državne potpore, koje su usmjerene prema konkretnim sektorima gospodarstva te u većoj mjeri narušavaju tržišno natjecanje i prema tome su »nepoželjne«, činile tek 6 % ukupno dodijeljenih državnih potpora industriji i uslugama, iako bez sektora željeznica, u Republici Hrvatskoj one su u istom razdoblju činile 34,3 % (iako znatno manje u odnosu na 2016. godinu kad su činile 50,7 %) ukupno dodijeljenih državnih potpora industriji i uslugama. Horizontalne državne potpore, usmjerene »poželjnim« horizontalnim ciljevima, nevezano za konkretne sektore gospodarstva, u Republici Hrvatskoj u 2017. godini činile su 65,7 % ukupno dodijeljenih potpora industriji i uslugama (znatno više u odnosu na 2016. godinu kad su činile 49,3 % ukupno dodijeljenih državnih potpora industriji i uslugama).

Provedba politike državnih potpora u 2019. godini, temeljem Smjernica politike državnih potpora za razdoblje 2019. – 2021., bila je uspješna i dobar je pokazatelj budućih planiranja državnih potpora. Ministarstvo financija je tijekom 2019. godine, temeljem Zakona o državnim potporama, ocijenilo usklađenim sa Smjernicama politike državnih potpora za razdoblje 2019. – 2021. prijedloge državnih potpora usmjerene upravo horizontalnim ciljevima, kao što su istraživanje te zaštita okoliša (ulaganje u recikliranje i ponovnu uporabu otpada, ulaganje u promicanje energije iz obnovljivih izvora energije, ulaganje u visokoučinkovitu kogeneraciju).

Dodjela ovih državnih potpora utjecat će i na buduće promjene u strukturi dodijeljenih državnih potpora, tj. odnosa sektorskih i horizontalnih državnih potpora, a u korist horizontalnih državnih potpora. Time bi se trebala nastaviti tendencija rasta udjela horizontalnih državnih potpora u odnosu na sektorske čiji bi udjel u ukupno dodijeljenim državnim potporama trebao biti sve manji.

3. POLITIKA DRŽAVNIH POTPORA EUROPSKE UNIJE

3.1. Modernizacija sustava državnih potpora

Proces modernizacije sustava državnih potpora predstavlja reformu cjelokupne politike državnih potpora Europske unije.

Ključni ciljevi procesa modernizacije sustava državnih potpora kojeg provodi Europska komisija, u skladu s Priopćenjem Europske komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija (COM/2012/0209 final), su:

– davanje prioriteta slučajevima koji imaju znatan učinak na jedinstveno tržište kroz pojačanu kontrolu mjera prije provedbe te nadzor nakon provedbe, te

– izbjegavanje slučajeva u kojima se podržavaju oni projekti koji mogu biti samostalno provedeni bez državnih potpora, te posebno

– noveliranje pravila o državnim potporama koje Europska komisija ne mora odobriti prije njihove dodjele, kako bi se smanjila administrativna opterećenja te državama članicama Europske unije omogućilo lakše dodjeljivanje dobro usmjerenih državnih potpora.

U skladu s takvim ključnim ciljevima, a na temelju moderniziranog sustava, postupanje s državnim potporama trebalo bi biti olakšano, a same mjere državnih potpora bile bi dobro osmišljene i odmjerene te usmjerene na jasno prepoznate ciljeve od općeg i zajedničkog interesa, a tržišno natjecanje narušavale bi u najmanjoj mogućoj mjeri.

3.2. Dopuštene državne potpore

Iako su državne potpore, u načelu, proglašene nespojivima s unutarnjim tržištem Europske unije, i samim Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (SL C 202, 7. 6. 2016., pročišćeni tekst), člankom 107., za određene ciljeve, u skladu s Ugovorom o funkcioniranju Europske unije, člankom 107., njihova dodjela je dopuštena i smatraju se prihvatljivima.

U skladu s Ugovorom o funkcioniranju Europske unije, sljedeće kategorije državnih potpora se mogu smatrati spojivima s unutarnjim tržištem:

– potpore za promicanje gospodarskog razvoja područja na kojima je životni standard neuobičajeno nizak ili na kojima postoji velika podzaposlenost

– potpore za promicanje provedbe važnog projekta od zajedničkog europskog interesa ili za otklanjanje ozbiljnih poremećaja u gospodarstvu neke države članice Europske unije

– potpore za olakšavanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti ili određenih gospodarskih područja ako takve potpore ne utječu negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu

– potpore za promicanje kulture i očuvanje baštine ako takve potpore ne utječu na trgovinske uvjete i tržišno natjecanje u Europskoj uniji u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu

– druge vrste potpora koje Vijeće Europske unije odredi svojom odlukom koju donosi na prijedlog Europske komisije.

Vrste državnih potpora koje je moguće dodijeliti u skladu s pravilima o državnim potporama su:

– regionalne potpore

– državne potpore za male i srednje poduzetnike

– državne potpore za zapošljavanje

– državne potpore za usavršavanje

– državne potpore za zaštitu okoliša

– državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije

– državne potpore za rizično financiranje

– državne potpore za sanaciju i restrukturiranje

– državne potpore za kulturu i očuvanje baštine, uključujući audiovizualna djela

– državne potpore za radiodifuzijske usluge

– državne potpore dodijeljene za troškove nastale uslijed liberalizacije tržišta električne energije

– državne potpore za poštanske usluge

– državne potpore za razvoj širokopojasne mreže

– državne potpore sektoru prometa

– državne potpore financijskom sektoru

– državne potpore za usluge od općeg gospodarskog interesa

– državne potpore za prijevoz stanovnika udaljenih regija

– državne potpore za infrastrukturu

– državne potpore u slučaju određenih prirodnih katastrofa.

Prema izvještaju Europske komisije iz 2018. godine, četiri glavna područja u koja su bila usmjeravana sredstva u obliku državnih potpora u državama članicama Europske unije u 2017. godini su:

– zaštita okoliša uključujući uštedu energije

– regionalni razvoj

– istraživanje, razvoj i inovacije te

– kultura.

U odnosu na 2016. godinu, u 2017. godini u Europskoj uniji bilježi se smanjenje iznosa dodijeljenih državnih potpora za istraživanje, razvoj i inovacije, dok su znatno porasli iznosi dodijeljenih državnih potpora za područje zaštite okoliša uključujući uštedu energije, uglavnom zahvaljujući odobrenju i provedbi brojnih inicijativa za obnovljive izvore energije u mnogim državama članicama Europske unije. Također, porasli su iznosi dodijeljenih državnih potpora za regionalni razvoj, širokopojasnu mrežu, lokalnu infrastrukturu, male i srednje poduzetnike i rizično financiranje.

4. CILJEVI I PRIORITETI VLADE REPUBLIKE HRVATSKE U PODRUČJU DRŽAVNIH POTPORA U RAZDOBLJU 2020. – 2022.

4.1. Opće mjere

U skladu s ciljevima Strategije Europa 2020. čijim bi se ostvarenjem u svakoj državi članici Europske unije postigli viši stupnjevi zaposlenosti, proizvodnosti i socijalne kohezije, potrebno je usmjeriti se na uređenje i održanje jedinstvenog unutarnjeg tržišta kojeg se, prvenstveno pomoću nadzora nad državnim potporama, može zaštiti od nepoštene tržišne utakmice – temeljne zapreke njegovom nesmetanom funkcioniranju i daljnjem razvoju.

Sve kategorije državnih potpora nemaju isti učinak na tržišno natjecanje. Horizontalne državne potpore usmjerene ostvarenju opće željenog cilja mogu predstavljati pozitivan instrument državnih gospodarskih programa, dok sektorske državne potpore mogu predstavljati značajno narušavanje tržišnog natjecanja te bi se trebale izbjegavati.

Osim »poželjnih« horizontalnih državnih potpora, u iznimnim slučajevima i ne odstupajući od strogih pravila kojima su uređene, davatelj državne potpore mogao bi dodijeliti i druge vrste državnih potpora. Državne potpore financijskom sektoru mogle bi se dodjeljivati samo u iznimnim okolnostima u kojima je cjelokupna financijska stabilnost u opasnosti, a s ciljem sprječavanja većih asimetrija u državama članicama Europske unije koje bi mogle dodatno rascjepkati jedinstveno tržište i izazvati njegovu financijsku nestabilnost. Također i potpore za sanaciju i restrukturiranje poduzetnicima u teškoćama, potpore za koje se smatra da spadaju među vrste državnih potpora koje najviše narušavaju tržišno natjecanje, trebale bi se dodjeljivati samo u nužnim situacijama i pod strogo određenim uvjetima, te bi kao posljedicu trebale imati dugoročnu održivost poduzetnika u pitanju. Načelo jednokratne dodjele ostaje osnovno za dodjelu ove vrste državnih potpora, a restrukturiranje bi trebalo biti usmjereno reorganizaciji i racionalizaciji djelatnosti poduzetnika na učinkovitiji način, što obično uključuje napuštanje djelatnosti koje uzrokuju gubitke, restrukturiranje postojećih djelatnosti koje ponovno mogu postati konkurentne te diversifikaciju u smjeru novih i održivih djelatnosti.

Osnovni cilj politike državnih potpora u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2020. – 2022. je smanjiti udio sektorskih državnih potpora u ukupno dodijeljenim državnim potporama, te ih u što većoj mjeri približiti razini usporedivoj s onom u Europskoj uniji.

4.2. Ciljevi dodjele državnih potpora u razdoblju 2020. – 2022.